

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Stanislava Grospiče, Leo Luzara a Zdeňka Ondráčka na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 349)

Vláda na své schůzi dne 17. prosince 2018 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a vyslovila s tímto návrhem zákona **nesouhlas**, a to zejména z následujících důvodů:

1. Vláda zastává názor, že nepromlčitelnost trestného činu je nutno chápat jako výjimku z obecného pravidla, že plynutím času se snižuje, až zaniká škodlivost trestného činu a potřeba odpovídající trestněprávní reakce. Stávající právní úprava toto reflektuje a vymezení kategorií trestných činů, u nichž nedochází k zániku trestní odpovědnosti promlčením, koncipuje především s ohledem na normy mezinárodního práva, které reagovaly na negativní zkušenosti zejména z období 2. světové války a dalších válečných konfliktů, popřípadě s ohledem na nedemokratické období naší historie. Ačkoliv vláda rozhodně nechce bagatelizovat privatizační trestné činy ani trestné činy související s veřejnými zakázkami a má zájem na jejich vyšetření a spravedlivém potrestání viníků, je zjevné, že se nejedná o trestné činy dosahující takové míry závažnosti a škodlivosti, která by odůvodnila jejich nepromlčitelnost, jako je tomu v případě trestných činů proti lidskosti nebo válečných zločinů.
2. Předkladatelé jimi navrženou úpravu odůvodňují tím, že mnohé trestné činy spáchané při realizaci zákona o tzv. velké privatizaci nebyly potrestány pro uplynutí promlčecí doby. S ohledem na toto odůvodnění vláda upozorňuje na úpravu přerušení promlčecí doby podle § 34 odst. 4 trestního zákoníku, podle které se promlčecí doba přerušuje (a začíná běžet promlčecí doba nová) mimo jiné zahájením trestního stíhání trestného činu, o jehož promlčení jde. Předkladatelé tedy předpokládají, že pokud se během stávající dvacetileté promlčecí doby zatím nepodařilo získat dostatečné poznatky potřebné k zahájení trestního stíhání, podaří se tak v letech následujících. Takový závěr však podle názoru vlády odporuje zkušenostem, kdy je naopak vyšetřování trestných činů po tak dlouhé době často bezvýsledné, neboť uplynutím času se síla důkazních prostředků i pravděpodobnost zjištění nových důkazů oslabuje. Vláda rovněž zdůrazňuje, že

by se nepromlčitelnost mohla týkat pouze těch privatizačních trestných činů, které by ke dni nabytí účinnosti návrhu zákona ještě nebyly promlčeny. Opačný přístup by byl v rozporu se zákazem retroaktivity stanoveným v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod. Tato skutečnost rovněž podstatně omezuje praktickou použitelnost navrhovaného zákona.

3. Vláda zdůrazňuje, že dvacetiletá, tedy nejdelší promlčecí doba u privatizačních trestných činů byla přijata již v roce 1993, a to především z důvodu, že v privatizaci docházelo ve velkém rozsahu v poměrně krátkém časovém úseku k převodu značných majetkových hodnot z vlastnictví státu do vlastnictví jiných osob. Tyto charakteristické rysy privatizace podstatně ztěžovaly možnosti, aby ve standardních promlčecích lhůtách byla spáchaná trestná činnost odhalena a postižena. V této souvislosti není zřejmé, z jakých důvodů má být nepromlčitelnost stanovena u trestných činů spáchaných při zadávání, schvalování nebo realizaci veřejné zakázky. Trestné činy v oblasti veřejných zakázek dnes nespadají ani mezi trestné činy s dvacetiletou promlčecí dobou. Například u trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku je v základní skutkové podstatě stanoven trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákaz činnosti a promlčecí doba tedy činí pět let. Vláda v této souvislosti uvádí, že nemůže považovat za rozumné a spravedlivé, aby se promlčení uplatňovalo například u vraždy, zatímco typicky hospodářské trestné činy spáchané při zadávání, schvalování nebo realizaci veřejné zakázky by byly nepromlčitelné. V takovém případě by pak trestní zákoník fakticky nadřazoval hospodářský zájem při správě veřejných peněz nad lidský život.